

МЕЖДУНАРОДНИЯТ ПРОЕКТ ATHENA И БЪЛГАРСКОТО УЧАСТИЕ В НЕГО

н.с. д-р Екатерина Панчева E-mail: ekaterina@cl.bas.bg

н.с. I ст. Даниела Атанасова, E-mail: refer3@cl.bas.bg

I. ATHENA

Названието на проекта — ATHENA — представлява съкращение от фраза на английски език¹, която буквално преведена на български означава “Достъп до мрежи, свързани с европейското културно наследство” (Вж. и официалния уебсайт: <http://www.athenaeurope.org>).



¹ Access to CulTural HEritage Networks Across Europe.

Основна насока на проекта е да съдейства на по-големия европейски проект *Europeana*² — да събира дигитално съдържание от културните институции и да го интегрира в него. И двата проекта са финансирани от Европейската комисия с цел богатото културно наследство, съхранявано в хиляди институции из Европа, да бъде бързо и лесно достъпно за потребители от цял свят.

Проект *ATHENA* стартира на 1 ноември 2008 г., ще продължи 30 месеца и се координира от Италианското министерство на културата. В проекта участват **20 страни членки на Европейския съюз** (Белгия, България, Великобритания, Естония, Финландия, Франция, Германия, Гърция, Унгария, Италия, Кипър, Латвия, Люксембург, Полша, Румъния, Словакия, Словения, Холандия, Чешката република и Швеция) и три страни извън него (Азербайджан, Израел и Русия). Списъкът от институции, предоставящи свои дигитални колекции, непрекъснато нараства — за момента броят им е около 120.

ATHENA има за задача да стимулира и подпомага участието на музеи и други институции, които все още не са включени в *Europeana*, да координира стандартите, използвани в тях, да установи дигиталното съдържание, съхранявано в тези институции, както и да поддържа достъпа до него. С тази цел *ATHENA* разработва технически средства, необходими за интегрирането на съдържание в *Europeana*, и услуги (с препоръки и упътвания), съобразени с проблемите на многоезичието и семантиката, метаданните и тезаурусите, структурирането на данни и авторското право. Предвижда се тези услуги да се използват от музеите и така да се стимулират вътрешните дигитализационни проекти и да се подобри интегрирането на дигитално съдържание в *Europeana*.

ATHENA допринася за развитието на *Europeana* чрез използването на общи стандарти. Тя продължава започнатата по проект *MINERVA*³ работа по хармонизацията на стандартите и упътванията към тях и използва опита, натрупан по време на проект *MICHAEL*⁴, както и опита на националните агрегатори (т.е. институциите, които събират, съхраняват и предоставят културно съдържание). Освен това *ATHENA* ще допринесе за взаимното припокриване на данни, употребата на семантичен уеб и на качествени информационни услуги, предназначени за крайния потребител.

Във връзка с това *ATHENA* извършва следните дейности: мапинг на метаданните, създаване и контрол на терминология и тезауруси; уеднаквяване на онтологични описания на културното наследство; установяване на технически стандарти и протоколи за обмен на данни; анализ на проблемите, свързани с авторските права и техните възможни решения; разработване на техническа инфраструктура за интегриране на данни в *Europeana*; поддръжка на компетентен център във всяка от държавите, включени в проекта; създаване на услуги, препоръки и упътвания.

Тези дейности се извършват от следните работни групи:

- РГ1 Управление, мониторинг и оценка на проекта;
- РГ2 Информираност и информиране: разрастване на мрежата и популяризиране на услугата — в тази работна група има българско участие от ЦБ на БАН;
- РГ3 Установяване на стандарти и разработване на препоръки;

² *Europeana* е портал към дигитални колекции от европейски музеи, галерии, библиотеки и архиви, който цели популяризация на европейското културно наследство и равен достъп до него. Порталът е достъпен в цяла Европа и дава възможност за преглед на милиони експонати (видео, аудио, изображения и текст). Търсенето в него е просто — достатъчно е да изпишете интересуващите ви думи в полето за търсене в уебсайта на *Europeana*: <http://www.europeana.eu/portal/>.

³ *MINERVA* е съкращение от “Ministerial Network for Valorizing Activities in Digitization”, т.е. мрежа от [европейски] министерства за оценка на дигитализационните дейности. Вж. <http://www.minervaeurope.org/>

⁴ *MICHAEL* (Multilingual Inventory of Cultural Heritage in Europe – ‘Многоезичен опис на културното наследство в Европа’) е друг проект, финансиран от Европейската комисия. В България преработва благодарение на доброволните усилия на ЦБ на БАН – вж. българския портал <http://www.michael-culture.cl.bas.bg/index.html?curlang=fr> и обща информация на <http://bg.wikipedia.org/wiki/MICHAEL>.

- РГ4 Интеграция на вече съществуващи данни в Европейската дигитална библиотека — член на работната група е представител от ЦБ на БАН;
- РГ5 Съгласуване на съдържания — и в тази група има българско участие от ЦБ на БАН;
- РГ6 Анализ на проблеми, свързани с авторското право и възможните им решения;
- РГ7 Разработка на плъгини (plug-ins) за интеграция в Европейската дигитална библиотека.

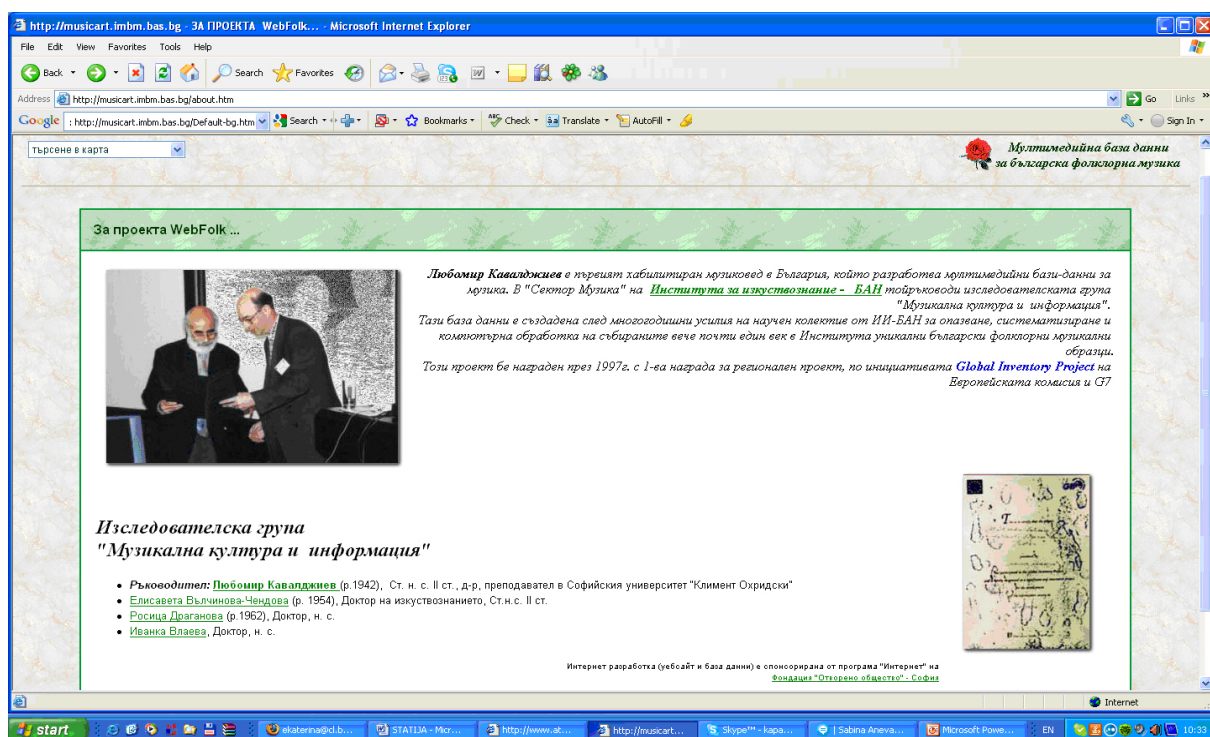
II. Българското участие

Досега България участва с 5 колекции. Три от тях са готови за интегриране в ATHENA:

1. WebFolk Bulgaria — Мултимедийна база данни за българска фолклорна музика (проект на Института по изкуствознание при БАН).

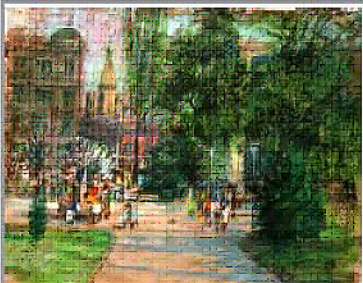
Колекцията включва над 15 000 записа на българска фолклорна музика — това са текстове на песни, анализи на етномузиколози, аудиозаписи (RA), ноти, фотографии (GIF) и видео (RM) от периода 1900-1990 г. Достъпна е на български и на английски език. Предстои дигитализацията на още близо 10 000 обекта, но и в момента базата данни има собствен уебсайт: <http://musicart.imbm.bas.bg/Default-bg.htm>.

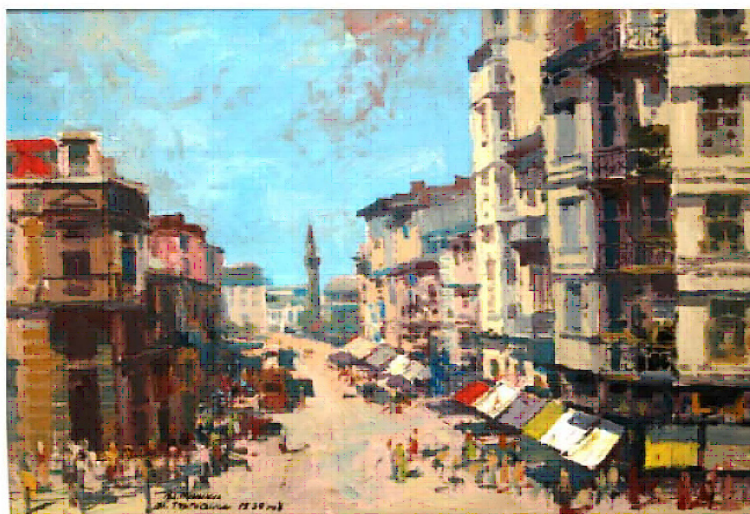
Информация за проекта на сайта на базата данни



2. Картини за София от Владимир Мански и Йосиф Обербауер (съвместен проект на ЦБ на БАН и Общинско предприятие „Стара София“ със Софийски исторически музей).

За момента колекцията включва 200 дигитални изображения от общо 1181 картини (XIX-XX в.), за 600 от които вече има метаданни. Освен дигитални изображения (JPG, TIFF), базата данни включва и текстови дигитални обекти на български език (HTML).

	Сигнатура 354 Художник Мански, Владимир Наименование Улица "Княз Борис" към булевард "Дондуков" - 1944 г. Анотация Разрушени от бомби сгради. Пр. 26/1955 г. за 4000 лв.
	Сигнатура 461 Художник Мански, Владимир Наименование Градината ЦДНА. Анотация Поглед от ъгъла на улиците "Аксаков" и "6-ти септември" към централната алея и фонтанчето на градината. Фигури на хора, а на зад
	Сигнатура 463 Художник Мански, Владимир Наименование Из цикъла "София" - Народният театър. Анотация Поглед откъм Градската галерия. През голите дървета прозира фасадата на театъра. Дъждовно време, хора с чадъри. Пр. 11/1964 г. за 6



Улица "Търговска" 1939 г.

Поглед към пл. "Бански". От двете страни на улицата има стари софийски сгради с магазини, с разпънати, платнени сенници. Цари оживление. В дъното е Баня баши джамия. Синьо небе. Картината е рисувана, вероятно, по стари скици. Пр. 2/1976 г. за 250 лв. Н 483 в - 20, 21.

Автор: Мански, Владимир Инв. № 642

3. Руските емигранти в България (съвместен проект на ЦБ на БАН и Националния исторически музей).

Засега колекцията се състои от 230 изображения от периода XIX-XX в., както и каталожните записи за тях. Предстои дигитализацията на още близо 200 документа.

BASLib Library System

Руските емигранти в България

Публикации

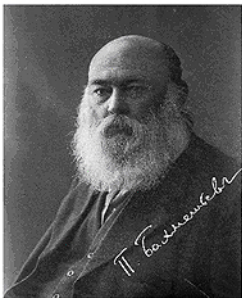
Авторы: *

Година: 1999 - 11

Автори	Оригинал	На руски
Ратиев, Александр князь	То, что сохранила мне память: Мемуары	То, что сохранила мне память: Мемуары
Рубашкин, Борис Симеонов	Спомени	
Спасов, Людмил Йорданов	Врангеловата армия в България 1919-1923	
Къосева, Цветана	Русские эмигрантские организации в Болгарии	Русские эмигрантские организации в Болгарии
	Перечень русских эмигрантских организаций	Перечень русских эмигрантских организаций
Къосева, Цветана	Русская эмигрантская печать в Болгарии	Русская эмигрантская печать в Болгарии
	Русские в Болгарии	
Спасов, Людмил Йорданов	Врангеловата армия в България 1919-1923	
Чолов, Петър Иванов	Български истории	
Абрамович, Дмитрий	В борьбе	В борьбе
Григорова, Лариса	Русская Атлантида	Русская Атлантида

Базата данни се състои от две основни части — „Персоналии” и „Мемориални обекти” — и е на руски и български език.

Руските емигранти в България - Персоналии



Имя	БАХМЕТЬЕВ Порфирий Иванович
Роденне	26.02.1860, с. Лопуховка, Вольский уезд, Саратовская губ.
Смерти	14.10.1913, Москва
Деятельности	Физика
Биография	Профессор физики, Софийский университет (1890-1907). Действительный член Болгарской академии наук (1900). Источники: Алмазов на Софийския университет. Т. 1. С., 1988, 45-46. - В: Белаякити български физики. С., 1981. 140 с. - Буреш, Иван. Библиографски очерк върху научно-писателската творба на физика-биолог професор Порфирий Бахметев. - Гол. Болг. библиогр. инст., 1, 1945-1946, 1948, 68-96. Дяков, Емил. Дейността на проф. Бахметев като физик. - Природа, 1969, № 5, 3-6. - В: Энциклопедия България. Т. 1. С., 1978, с. 227. Нахажов, Георги. Професор Порфирий Иванович Бахметев. - Физико-математическо списание, 1961, № 1, 3-6. - В: Сто години БАН. Т. 1. С., 1969, 28-31. Цонев, Младен. Професор Порфирий Бахметев като експериментатор и изобретател. - Изобретателство, стандартизация и качество, 1971, № 12, 8-10.
Публикации	1. Некоторые явления остаточного магнетизма. // Журнал. Русского физ.-хим. о-ва, 15, 1883, 173-200. 2. Материал за изучаване земните електрически токове в България. // Сб. нар. умов. наука и занаят., 12, 1895, 58-120. 3. Върху температурата на насекомите в България. // Сб. нар. умов. наука и занаят., 16-17, 1900, 82-158. 4. Experimentelle entomologische Studien. Bd. 1-2. Leipzig, 1901; 1907. 160, 944 p. 5. Бабочни Болгарии. // Тр. Росейское энтомоп. о-во, 35, 1902, 356-469. 6. Теоретическите и практическите следствия из моих исследований анабиоза у животных. - Природа (Москва), 1, 1912, № 12, 1427-1442.
Титли	Профессор и действительный член Болгарской академии наук.

Руските емигранти в България - Мемориални обекти



First Prev Next	
Имя	Докторски паметник (В память о русских военных врачах)
Местонахождение	Болгария, София, в сквере между улицами "Шипка", "Оборище" и "Сан Стефано"
Състояние	Отлично
Описание	Паметник погибших в Освободительной войне 1877-1878 русских медицинских чинов. Представляет усеченная четырехстенная пирамида из прямоугольных гранитных блоков на которых высечены имена всех погибших. Пирамида увенчана гранитного саркофага в основе которого есть надписи с именами мест сражений Плевна, Шипка, Мечка и Пловдив.
Анотация	Дело русского архитектора А.Т. Томашека и итальянского мастера Фарабоско. Открыт 1884 г.

До края на ноември 2009 г. колекцията ще бъде издадена печатно в отделен том, а в електронен формат ще бъде достъпна от уебсайта на ЦБ на БАН.

Предстои дигитализацията и интеграцията на други две колекции:

4. Български народни приложни изкуства (съвместен проект на ЦБ на БАН и Етнографския институт с музей при БАН).

Предвижда се колекцията да се състои от 500 дигитални изображения на експонати от XVIII-XIX в., подбрани от фондове "Златарство и накити", "Медникарство", "Обредно изкуство и реквизит", "Дърворезба, домашна покъщнина и уредба" на НЕМ, както и от каталожните записи за тях на български език.

5. Феликс Каниц (съвместен проект на ЦБ на БАН и Научния архив на БАН).

Колекцията ще включва над 100 изображения: скици, рисунки, акварели, гравюри, фотографии, карти и др. от XIX в., каталожни записи за тях и биографичен очерк на български език, както и холографски изображения на акварели.

Споменатите колекции са разпределени в:

- 2 музея — Националният исторически музей и Музеят на София;
- 2 института — Институтът за изкуствознание при БАН и Етнографският институт с музей при БАН;
- 1 архив — Архивът на БАН;
- 1 агрегатор — ЦБ на БАН.

Очевидно страната ни заслужава по-достойно представяне. Затова, ако имате идеи и желание за участие, ако имате колекции, които искате да представите по модерен и достъпен начин на повече потребители от различни страни, както и ако искате институцията, за която работите, да бъде известна по света, работете в екип с българския агрегатор — ЦБ на БАН⁵.

ЦБ на БАН предоставя безплатно софтуер за организиране, поддръжка и управление на дигитални колекции — BASLib — разработен в ЦБ на БАН от Даниела Атанасова и Петър Първанов през 2000 г. За изминалите девет години BASLib се е доказал като ефективна информационна система за поддръжка на бази данни на библиотеки, музеи и архиви, адаптира се лесно при интеграцията на дигиталните колекции в общия масив от данни. Той се използва за организацията на четири от петте български колекции в ATHENA.

III. BASLib

Информационната система BASLib е предназначена за изграждане на електронен

⁵ Контактното лице за български участници е Събина Анева (sabina@cl.bas.bg), а отговорник за информацията — Екатерина Дикова (ekaterina@cl.bas.bg). За софтуерни въпроси — Даниела Атанасова (refer3@cl.bas.bg)

каталог, проектирана е и е внедрена в Научната библиотека и художествената сбирка на Софийския исторически музей, Научния архив на БАН, Градската галерия в Кърджали и с нея се изгражда базата данни по темата “Руската емиграция в България”, както и други колекции (напр. „Редки и ценни книги” от ОП „Стара София” със Софийския исторически музей). За всяко конкретно приложение се извършва настройка съобразно спецификата на данните.

Основен принцип при проектирането е лингвистичното осигуряване на системата — създаване на максимален брой таблици за автоматичен избор на данни. Това намалява риска за грешки и в същото време позволява чрез функцията “Генериране на отчети” информацията да се извежда съгласно международно възприетите стандарти. Създадените бази данни могат да се използват за издаване на печатни каталози и създават условия за популяризиране в интернет пространството.

Организация на данните в автоматизираната информационна система:

- Таблица „Каталог” — съдържа всички елементи на библиографското описание на библиотечните документи, архивни единици и художествени произведения;
- Таблица „История” — съдържа допълнителна информация за периодичните издания;
- Таблици с кодове — това е поредица от таблици за автоматичен избор на данни;
- Таблици за нормативни данни — предоставят избор на наименования на фирми, издателства, печатници, имена на автори и художници.

Поддръжка на потребителските полета:

- Въвеждане или копиране;
- Въвеждане или избор от списък;
- Избор на падащо меню;
- Множествен избор от списък;
- Година или интервал от години;
- Дълъг текст, позволяващ повече редове;
- Избор на дата от помощен екран;
- Едно име или списък от имена от авторизирана таблица;
- Избор да/ не;
- Избор на файл, програма за обработка и активиране (показване или редактиране).

Примерен екран за манипулиране на потребителските полета

View/Edit IdNumber=0000000000365 Живопис		
Cancel Accept Clear Copy Paste Reset		
Художник	127	Обербауер, Иосиф
Наименование	127	Зпатарската чаршия.
Година / Бек	020	
Техника	127	Акварел.
Материал	020	
Размери	020	
Промекод	127	Градската художествена галерия.
Сигнатура	015	381
Състояние	127	Добро.
Школа	127	Градска архитектура.
Местонахождение	001	В София
Забележки	127	
Пълно	127	> D:\AAA\MusSofia\Pictures\Oberbauer\0381_F1010031.JPG
Изображение за	127	>
Анотация на	127	Тясна улица, в ляво - двуетажни сгради с дюкяни, а в дясното в дясно са останките на Чоладжийския хан. На преден план - седнала жена, в традиционно облекло, преде.
Анотация на англ.	127	Пр. 26/1955 г. за 400 лв.

Следват някои примерни полета, поддържани от системата.

Задължителни полета:

- *IdNumber* — 14-цифрен идентификационен номер, който идентифицира изданието; той е уникален в Таблица „Каталог” и може да послужи и за баркод;
- *Master* — вътрешен индекс, свързващ Таблица „Каталог” и Таблица „История”;

Полета, отразяващи статуса на каталожния запис:

- *BibRecordType* — вид на описвания документ (книга, списание, монография, архивна единица, художествено произведение);
- *BibStatus* — статус на записа (завършен/ за въвеждане);
- *LanguageGroup* — използван език/ азбука (кирилица, латиница и т.н.; български, гръцки и т.н.);

Служебни полета в „Каталог”, „История” и нормативните таблици

- *LastUpdateDT* — дата и час на последно обновяване на записа;
- *Id* — идентификация на записа в таблицата.

Със своя интерфейс **BASLib** увеличава значително възможностите за търсене на литература, художествени произведения и архивни документи и повишава комуникативните възможности между институциите на ниво информационни системи.

Приложението на **BASLib** за електронно документиране и дигитализация на паметниците на културата е съвременен метод за тяхното опазване, защита и популяризация.